

איך כותבים תשובה בספרות תשפ"ב?

הכוונה וטיפים

- דעו – הדרך היחידה ללמוד לכתוב היא לכתוב. לכתוב. לכתוב.
- מי שיעבוד בדרך שאציע – יראה שיפור מתשובה לתשובה ושיפור ניכר מהתשובה הראשונה לאחרונה (במתכונת ואח"כ בבגרות).
- לפני כתיבת התשובה, אתם נדרשים להבין את השאלה. השאלה מורכבת בדרך כלל מטענה שיש להסביר ולהדגים. קראו את השאלה כולה ובררו לעצמכם שאתם מבינים את הטענה ואת ההוראות והשאלות.
- לשם כך – מרקרו בצבע אחד מילות שאלה (כיצד, באילו, מה...), הוראה (הצג, הדגם, תאר...), ומספרים (שני אמצעים, שלוש דמויות...) ובצבע אחר מילים מרכזיות בשאלה. לאחר מכן, עליכם לענות על דף טיוטא **בראשי פרקים** – במילים/משפטים בודדים. דף זה יהווה עבורכם את שלד התשובה שאליו תוכלו תמיד לחזור.
- **הכתיבה עצמה –**
  - א. תשובה בספרות היא חיבור עיוני הבנוי מפתיחה, גוף וסיכום. (ראו פירוט בהמשך).
  - ב. כתבו **לקורא שאיננו יודע דבר**, אל תניחו שמהו מובן וידוע לו (חוץ ממושגים בספרות - אותם אין להסביר בתשובה).
  - ג. כתבו משפטים בהירים וברורים.
  - ד. התשובה מורכבת בדרך כלל **מטענה/ות** שיש להסביר ולהוכיח באמצעות דוגמאות. לכן התשובה בנויה מהטענה המנוסחת **בהכללה ומפירוט** – הסבר ודוגמאות. הקפידו לכלול את שני המרכיבים הללו בתשובתכם.
  - ה. הקפידו על שמירת **פרופורציות** בין רכיבי התשובה: הפתיחה והסיום צריכים להיות קצרים. כתבו בפסקות והשאירו **שורת רווח** בין פסקה לפסקה.
- השתמשו **בסימני פיסוק**
  1. כתבו מספרים במילים (שני אמצעים ולא 2 אמצעים).

מבנה התשובה – פירוט

בפסקת הפתיחה הציגו **בקצרה** (כחמישה משפטים) את היצירה:

- לציין את שם היצירה שבחרתם+ שם המחבר
- הז'אנר - רק אם הוא בעל ייחוד – סונט, ארספואטי, אלגורי פנטסטי, טראגי, קומי, ריאליסטי,

- היכן ומתי מתרחשת העלילה.
- הנושא/ הרעיון המרכזי/ המשמעות
- **משפט קישור** יכול לבוא בפני עצמו או לפתוח את גוף התשובה.

גוף התשובה – בנוי ממספר פסקאות 3-8 תלוי אם מדובר בשיר או בסיפור.

הפסקה הראשונה לאחר פסקת הפתיחה צריכה לענות באופן ישיר, בהיר ובקצרה על הנשאל בשאלה.

התחילו **בטענה** המופיעה בשאלה .

בהמשך הפסקות כתבו בהרחבה ובפירוט את התשובה לפי הרכיבים של השאלה.

היעזרו והשתמשו **במילות קישור** הולמות בתוך הפסקות וביניהן על מנת שהתשובה תהיה לכידה ו"מהודקת". **לשם כך יש לחזור על מילים מתוך השאלה.**

כל פסקה כוללת **רעיון מרכזי אחד** ומשפטים התומכים, המרחיבים או המשלימים את הרעיון המרכזי. ההרחבות יכולות להיות שונות: דוגמה, פירוט, הסבר, הנמקה, וכד'

מבחינה גרפית יש לציין פסקה חדשה על ידי **שורת רווח**. הפרדה בין הפסקות היא **אמצעי חזותי** המלמד על החלוקה הפנימית של הטקסט ועל הארגון שלו.

בפסקת הסיכום הציגו **בקצרה** את עיקרי הדברים שכתבתם בתשובתכם וקשרו את הדברים באופן ישיר לשאלה שנשאלה.

דגשים מיוחדים לתשובה על הז'אנרים השונים

• **בתשובות על שירה:**

1. העיקרון המארגן את התשובה הוא בדרך כלל על פי בתים.
2. על פי רוב, בתשובה על שיר נכתוב את כל מה שאנו יודעים עליו תוך קישור לשאלה והתייחסות ל"איך", לאמצעים הרטורים: מבנה, ניגודים, מטאפורות ארמזים, אוקסימרון, מבנה וכד'.
3. חשוב לצטט בהקשר המתאים מהשיר.

• **בתשובות על סיפור/מחזה/רומאן:**

1. העיקרון/ות העשויים לארגן את התשובה:
  - לפי חלקי הסיפור/ פרקי הסיפור / מערכות המחזה
  - לפי מבנה הסיפור – אקספוזיציה, סיבוך, שיא, התרה
  - לפי התפתחות העלילה – רצף כרונולוגי
  - לפי אירועים/סצנות מרכזיות – המוצגים באופן כרונולוגי
  - לפי התהליך שעוברת הדמות במהלך הסיפור – המוצג באופן כרונולוגי

2. על פי רוב, בתשובה על סיפור נהיה מרוכזים ומכוונים לסוגיה עליה נשאלנו תוך הדגמתה בתכני היצירה.
3. הדוגמאות מהסיפורים יעסקו בתיאור של התנהגויות, התרחשויות, וכו
4. חשוב להתייחס לאמצעים רטוריים המסייעים בהבנת הדמות, המסר כמו: אנלוגיות, ניגודים, מטאפורות, מוטיבים וכד'.